

Sygn. akt IV KK 307/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Jolanta Grabowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry
w sprawie **A. S.**

podejrzanego z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 3 marca 2022 r.,

kasacji, wniesionych przez obrońców

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 17 grudnia 2020 r., sygn. akt IV Ka (...) utrzymującego w mocy wyrok Sądu
Rejonowego w W.

z dnia 8 czerwca 2020 r., sygn. akt II K (...),

**1) uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym;**

2) nakazuje zwrot A. S. uiszczonej opłaty kasacyjnej;

**3) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. M., Kancelaria
Adwokacka w W., kwotę 442 zł 80 gr, w tym 23% VAT, tytułem**

zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postaci sporządzenia i wniesienia kasacji;

4) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. W., Kancelaria Adwokacka w W., kwotę 738 zł, w tym 23 % VAT, tytułem zwrotu kosztów za pomoc prawną udzieloną z urzędu w postaci obrony w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 8 czerwca 2020 r. (sygn. akt II K (...)) na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. umorzono postępowanie karne wobec oskarżonego A. S., o czyn polegający na tym, że w dniu 27 kwietnia 2018 roku w K. woj. (...) groził popełnieniem na szkodę D. G. i B. G. przestępstw pozbawienia ich życia i zniszczenia mienia poprzez spalenie budynku, a groźby te wzbudziły uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione, przy czym czynu tego dopuścił się przed wpływem 5 lat po odbyciu 1 roku i 10 miesięcy kary pobawienia wolności, wymierzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 12 maja 2008 roku w sprawie o sygn. II K (...) za umyślne przestępstwo podobne, którą to odbywał w okresach od dnia 26 lutego 2007 roku do dnia 13 czerwca 2007 roku i od dnia 23 stycznia 2012 roku do dnia 8 sierpnia 2013 roku i którego to dopuścił się mając całkowicie zniesioną zdolność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem, to jest o występpek z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i art. 31 § 1 k.k. Sąd na mocy art. 93 a § 1 pkt 4 k.k., art. 93 b § 1 k.k. i art. 93 g § 1 k.k. w zw. z art. 93 c pkt 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego A. S. środek zabezpieczający w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 17 grudnia 2020 r. (sygn. akt IV Ka (...)) wyrok Sądu I instancji został utrzymany w mocy.

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasację wnieśli obrońcy A. S.. Adw. J. M. zarzucił przedmiotowemu wyrokowi *„rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie art. 433 k.p.k. w związku z art. 457 par. 3 k.p.k. poprzez nieprawidłowe rozpoznanie sformułowanych w zwykłym środku zaskarżenia zarzutów naruszenia art. 93 a pkt. 4 k.k. oraz art. 93 a pkt. 2 k.k. w związku z art.*

93 b par. 3 k.k. oraz zarzutów błędów w ustaleniach faktycznych przyjętych jako podstawę orzeczenia.”

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i uniewinnienie oskarżonego a ewentualnie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Z kolei adw. S. M. orzeczeniu zarzucił:

„1. rażące naruszenie prawa, poprzez nienależyte, nieuwzględniające pojawienia się w apelacji nowych informacji rozpoznanie zarzutów wskazanych w apelacji obrońcy z wyboru, adw. S. M., w punktach 1b, 3 i 4, a dotyczące nieprawidłowego odczytania przez Sąd I Instancji postaci zamiaru skazanego oraz przyjęciu, że skazany miał zamiar, aby kurator przekazał jego wypowiedzi pokrzywdzonym, które to uchybienie miało istotny wpływ na treść orzeczenia, jako że adekwatna ocena dowodów zgromadzonych w sprawie prowadziłyby wprost do uznania, że A. S. nie popełnił zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu.

2. rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, w postaci art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k. i art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., wyrażające się w dowolnej ocenie dowodów, tendencyjnie niekorzystnej dla skazanego oraz nieuwzględnieniu całokształtu istotnych okoliczności i pominięciu okoliczności korzystnych dla oskarżonego w zakresie strony podmiotowej popełnionego przez niego czynu, w szczególności poprzez przyjęcie, że skazany działał z zamiarem bezpośrednim aby jego słowa trafiły do pokrzywdzonych, pomimo, że zebrany w sprawie materiał dowodowy, a w szczególności zachowanie sprawcy przed i po zdarzeniu, nie dawało jakichkolwiek podstaw do takiej oceny motywacji skazanego.”

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do postępowania odwoławczego.

Prokurator wniósł o oddalenie obu kasacji jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacje okazały się zasadne w odniesieniu do zarzutu naruszenia standardu kontroli odwoławczej.

Warunkiem stosowania środków zabezpieczających w postępowaniu karnym jest ustalenie, że dana osoba w ogóle swoim zachowaniem zrealizowała znamiona typu czynu zabronionego pod groźbą kary. Jeżeli ten warunek nie jest spełniony, bezprzedmiotowe jest rozważanie pozostałych przesłanek stosowania tych środków.

Sąd I instancji ustalił, że A. S. zrealizował znamiona czynu zabronionego z art. 190 § 1 k.k. Tej kwestii dotyczył także podniesiony w apelacji zarzut, w którym wskazywano na brak ustalenia, iż zamiarem A. S. było, by wypowiedziane w obecności kuratora słowa dotarły do pokrzywdzonych. Obrona podniosła w tym zakresie szereg argumentów wskazujących na niemożność poczynienia takiego ustalenia.

Sąd odwoławczy odniósł się do tego zarzutu w sposób zupełnie arbitralny, stwierdzając wyłącznie, że „w ocenie Sądu odwoławczego oskarżony działał (...) z zamiarem bezpośrednim, chcąc by jego słowa dotarły za pośrednictwem kuratora do pokrzywdzonych” (s. 5 uzasadnienia wyroku). Tego ustalenia, wszakże w żaden sposób nie uzasadnił, ograniczając się wyłącznie do wskazania, że nie przekonują go argumenty przeciwne wskazywane przez obronę (uznanie za subiektywną ocenę kuratora co do intencji oskarżonego; poinformowanie pokrzywdzonych o wypowiedzi oskarżonego po upływie pewnego czasu; termin złożenia przez pokrzywdzonych wniosku o ściganie). Taka argumentacja nie jest do pogodzenia z zasadą domniemania niewinności. To bowiem na sędzie ciąży obowiązek wskazania dowodów i argumentów uzasadniających przekonanie o realizacji przez oskarżonego znamion zarzuconego mu czynu zabronionego. Skoro w apelacji podniesiono, że Sąd I instancji nie przedstawił dowodów i argumentów przekonujących o zamiarze z jakim miał działać oskarżony, Sąd odwoławczy nie mógł poprzestać na arbitralnym stwierdzeniu, że oskarżony taki zamiar posiadał, ale powinien odnieść się do zarzutu przedstawionego w środku odwoławczym, wykazując, że to obrona nie ma racji.

Zwłaszcza, że istotnie w kwestii intencji, z jaką działa oskarżony, brak jest w wyroku Sądu I instancji szczególnych rozważań. Można wręcz odnieść wrażenie, że fakt dotarcia ostatecznie do pokrzywdzonych informacji o treści słów oskarżonego wypowiedzianych w obecności kuratora był dla Sądu I instancji wystarczającym dowodem na przypisanie oskarżonemu umyślności wymaganej do realizacji znamion typu opisanego w art. 190 § 1 k.k. Należy podkreślić, że zgodnie z tym przepisem karane jest zachowanie polegające na groźeniu innej osobie, zaś groźba ma u niej wzbudzić uzasadnioną obawę, że zostanie spełniona. Przepis ten nie wymaga, by groźba została wyrażona w obecności tej osoby i bezpośrednio do niej skierowana. Groźba może zostać przekazana pokrzywdzonemu przez osobę trzecią lub innym sposobem komunikacji. Niemniej w każdym przypadku zamiarem sprawcy musi być dotarcie informacji zawierającej treść groźby do osoby, wobec której jest ona skierowana. Zamiarem sprawcy musi być bowiem objęte zachowanie, które stanowi atak na wolność konkretnej osoby.

Ustalenie takiego właśnie zamiaru, tj. stworzenia poczucia zagrożenia u konkretnego adresata groźby, warunkuje możliwość przyjęcia realizacji znamion typu czynu zabronionego z art. 190 § 1 k.k. Zgodnie z utrwalonym poglądem treścią groźby musi być zapowiedź popełnienia przestępstwa. Istotą groźby jest bowiem oddziaływanie na psychikę drugiej osoby przez przedstawienie zagrożonemu zła, które go spotka ze strony grożącego albo innej osoby, na której zachowanie grożący ma wpływ (postanowienie SN z 15.05.2019 r., V KK 102/19, LEX nr 2657465).

W sytuacji uznania za zasadny zarzutu kasacyjnego dotyczącego w ogóle możliwości kwalifikowania zachowania oskarżonego jako czynu zabronionego z art. 190 § 1 k.k., zbędnym było na tym etapie postępowania odnoszenie się do pozostałych zarzutów zawartych w kasacjach, a dotyczących szczegółowych przesłanek stosowania środków zabezpieczających.

Ponownie rozpoznając apelację sąd odwoławczy i tak będzie musiał ponownie odnieść się do wszystkich podniesionych w niej zarzutów.

